

ROVBLADET

December 1989

Medlemsblad för HEDESUNDA HEMBYGDSFÖRENING

ETT BEGRAVNINGSFÖLJE
(troligen på 1920-talet)

Två schabraktäckta svarta hästar drar likvagnen, vars hjul här är utbytta mot medar. Den har kört in från landsvägen på den granriskantade gången mot södra ingången. På vägen följer slädar med sörjande.

K O N R A D

Gamla hedesundaoriginal har lämnat det jordiska och man kan säga med skalden Nils Ferlin att "nivelleringen gjort sin entré." Vi blir lika som bär. Bland senare tiders original får vi väl klassa Konrad Lundberg. Kanske var han den sista, som alltid vågade vara sig själv och opåverkad av omgivningen. Han envisades att leva som tankarna steg upp inom honom opåverkad av all konvenans, som var förhärskande i bygden. Med det språk som i dag är förhärskande kan man kalla Konrad en "snackfördärvare". En vitsare var han, och en ordlekare av rang. Han gillade att skapa oreda i samtal och dispyter i kaféer och i övrigt där folk samlades. En lördagskväll råkade han i dispyt en hetlevrad antagonist och det slutade med handgemäng. Han blev sönderklöst i nunan innan de båda kämparna skildes åt. På måndagsmorgonen när han kom till sitt arbete i sågverket frågade chefen bestört: "Hur har du fari då?" "Ja, jag for åt Sängstes i dag, annars brukar jag fara åt Backa," svarade Konrad.

En gång när Konrad målade ytterväggen på konsumaffären, råkade han trampa av en pinne på stegen och ramlade handlöst ner på backen. En fru som kom ut ur affären och blev vittne till olyckan rusade fram och frågade: "Hur gick de här då?" - "Ja nedkomsten brukar vara smärtsam", svarade Konrad. Någon dag senare var Konrad sysselsatt med att tjära taket hos skräddaren. Grannen såg honom däruppe på taket och ropade: "Vill du tjära taket åt mej också?" Konrad svarade inte på uppmaningen. Efter flera försök att få kontakt skrek grannen: "Hör du ingenting?" Då svarade Konrad: "Jag kan inte vara kärande och svarande samtidigt."

Under mina år i Stockholm fick jag ofta besök av Konrad. En lördag när han kom och hälsade på bjöd han på middag på ett näringsställe vid Östermalmstorg. Efter måltiden kom vi ut på salutorget där kommersen var i full

gång. I ett stånd fanns bland mycket annat björkrisvispar. Konrad kom i dispyt med torgmadammen om hur sådana vispar skulle se ut, och när de inte var gjorda som hemma i Västbyggeby så var det naturligtvis fel på tillverkningen. Torgtanten blev smått irriterad av Konrads kritik av hennes vispar och när han inte gav sig i sin kritik blev hon arg. Folk började samlas kring ståndet när torgtanten höjde rösten och skrek, att det här hade Konrad inte ett dugg med att göra. "Vi gör våra vispar utan att fråga efter vad du anser om utförandet", försäkrade hon. En kortväxt gubbe kom till hennes undsättning och började stormskälla på Konrad och avslutade bastonaden med: "Jag kanske har varit längre än dej din drummel." - "Ja men du är kortare nu i alla fall," replikerade Konrad. Folket omkring började gapskratta och den lille gubben fann för gott att försvinna bland stånden.

Under stormfällningen blev det liv och rörelse i Hedesunda. Skogsarbetare kom från alla håll till socknen, fick jobb och försvann i skogarna. På kvällarna översvämmades kaféerna av folk, och många tungomål och dialekter blandades i sorlet vid borden. Konrad stortrivdes bland främlingarna och knöt nya bekantskaper varje kväll. En kväll kom en bonde in i kaféköket i något ärende. Han hade nyss varit ut och rest och berättade nu i stor omständlighet om sin resa. En karl, som arbetade åt honom i skogen, gick ute i kafélokalen och väntade, han skulle nämligen ha sin avlöning för arbetet han utfört. Han blev slutligen otålig och suckade: "Ska då aldrig ta slut på den där resan." Konrad som satt och lyssnade inåt köket svarade: "Ja, än får du vänta ett bra tag, för han ska till Sjöbo i Skåne, men han är bara i Hallsberg äm."

Cykeln var Konrads färdmedel framför alla andra sätt att ta sig fram i vårt avlånga land, men även utrikes trampade han sin cykel långa vägar. En gång när han med en kamrat cyklade genom Danmark kom de ner till tyska gränsen. Om de hade pass vet jag inte, men alltnog kom de över gränsen och in i Tyskland. Det var i kvällningen när de kom in på en servering. Därinne var det liv och lust. Vid varje skål som höjdes reste sig gästerna, intog enskild ställning, sträckte upp armen och vrålade: "Heil Hitler!" Vid Konrads bord satt flera tyskar i brunskjortor och stövlar. Året var 1938 och Hitler stod på höjden av sin makt. Konrad var inte sen att anamma tyskarnas dryckessed. Nu började en excersis upp och ner, som Konrad ledde. Brunskjortorna hann bara sätta sig, när Konrad höjde stopet igen och skrek: "Prosit!" Till sist förstod brunskjortorna att de var utsatta för ren drift och nu började stämningen bli hotfull, så Konrad fick retirera ut ur lokalen. Det blev en skyndsam avfärd ut ur "Tredje Riket".

Poesin var Konrads förnämsta glädjeämne. Under många år hade han lärt sig en anseelig del av den svenska lyriken. Särskilt Fröding och Dan Andersson. I timmar kunde han sitta och läsa dikter utantill för vem som

ville höra på. När han senare fick tag i Ferlins dikter och Ruben Nils-
sons visor, som väl låg närmare hans livsstil, övergick han helt till att
läsa deras alster. I läsning och muntlig framställning var han ingen mäs-
tare, men Konrad var Konrad och folk lyssnade gärna på honom.

Hans envishet var välkänd och omvittnad. Hemma på lagårdsbacken skulle
han dra in en vagn på logen. Fadern kom till och sköt på vagnen, men när
han gått in i stallet, så backade Konrad ut vagnen ur logen igen och drog
in den på nytt.

Han talade ofta om döden och hans stående uttryck var att "Döden går
tyst". I flera år hade han haft ont åt hjärtat och fått göra många sjuk-
husbesök. Men fast han var illa därän tog han sig upp till pensionatet,
som på senare tid var hans stamloкус. När smärtan satte åt honom i brös-
tet kunde han stanna på vägen och sträcka ut armarna för att i någon mån
lindra smärtan. Om då någon gick förbi sade han: "Här ser du en utarmad
människa."

Nu är Konrad borta, men jag vill återge en dikt av Ferlin, som han
älskade och de raderna kan även passa in till hans eftermäle:

Då reste du långt över tusen hav
och långt bortom dimmig måne.
Men i byn har du hedrats med sten på din grav
där man ristat de ting som ditt signum gav:
Dina gycklarebjällror
din pilgrimsstav
och din längtans blå anemone.

K. B.

Har Du något exempel på Konrads ordlekar eller vitsar eller
annan klurighet så skicka det till Hembygdsföreningen, Box 12,
810 40 HEDESUNDA.

Nytt inbetalningskort bifogas till dem, som ännu inte betalat
årets avgift.

Enligt årsmötesbeslut är medlemsavgiften från och med 1990
25:- kronor. Inbetalningskort för den medföljer nästa Rovblad.

1952

Hedesundasonens hemlängtan.

På en av mina resor i Hälsingland besökte jag även Hälsingtuna. Där kom en person och frågade om jag hade tid att komma till grannsocknen Rogsta och besöka en man som hette Erik Sedvall som var född i Hedesunda och säkert skulle bli mycket glad åt att få träffa mig. »Ja, jag kommer genast i morgonbitti», sa jag. Personligt kände jag inte Erik Sedvall, men hade mycket hört talas om honom, mest under namnet »Erke i Hälsingland». Min far var jämnårig med honom och hade många minnen att berättas från deras barndom och ungdom.

Han var född i granngården Anders-Lars i Sevalbo och kusin med Lars Andersson, Erik Andersson i Gundbo och kyrkoherde Sedvall i Rengsjö. Traditionen säger om honom att han alltifrån barndomen var mycket snäll och sympatisk i sitt framträdande även som yngling. Då han skulle exercera antog han tillnamnet Sedvall. Det härledde sig från bynamnet Sevalbo och flera andra följde exemplet.

Så blev det fråga om vad han skulle ta sig för med i världen, en fråga som löstes tämligen lätt då han fick plats som gårdsdräng och hjälp åt en släkting, länsman Lars Stjernström i Rogsta, född i Gundbo. Efter en tids tjänst hos honom fick han övertaga ett arrende i samma socken. Men då behövde han hustru, om det skulle gå bra och han hade lätt att finna en sådan i en ungdomsvän från hemtrakten, Anna i Lillhade, syster till Per Hadin därstädes, båda födda i Albo. Hon lämnade hemtrakten och blev hustru åt »Erke i Hälsingland» samt delade ljuvt och lett med honom så länge hon levde. Det gick bra för dem och de vunno aktning och förtroende i

sin nya hembygd. Efter någon tid fick han övertaga gästgiveriet i Vålsta, samma socken och blev gästgivare. Det var en uppgift som ställde stora anspråk på dem båda. Gästgivaregården låg intill stora kustlandsvägen, som leder norrut med stor trafik och många resande, då ju järnvägarna ännu ej tagit hand om den saken. Det hade nog gått bra för dem, men levnadsmiljön på gästgivargården var ej hälsosam för Erik Sedvall. Han hade ett gott umgängessätt och lätt för att finna vänner. På gästgivargården skulle naturligtvis serveras spritdrycker och öl i obegränsad omfattning. Eriks karaktär var ej nog stark att stå emot frestelserna och de resande hade alltför lätt att locka honom med i dryckeslagen. Erik förföll, han blev slö och likgiltig för allt arbete och ådrog sig en sinnessjukdom, fastän av lättare slaget. Även hans ekonomi blev förstörd och slutet blev, att han måste lämna gästgiveriet och avträda all sin egendom till sina fordringsägare. Det var vad jag visste om Erik Sedvall, då jag tidigt en morgon infann mig i Vålsta by i Rogsta för att söka upp Erik. Men stugan, där han uppgavs bo, var stängd och vid besök i närmaste gård fick jag veta, att de gamla jämte sin son, Erik, befunno sig vid kusten på Rogsta fiskläge, sonen var fiskare, och där hade han också med sina kor på bete. Hustrun i den gården var en mycket god berättelska och på ett målande sätt tecknade hon för mig bilden av Erik Sedvalls levnadsöden. Sedan katastrofen på gästgivaregården hade han vänner och grannar, som trädde till för att hjälpa. De köpte en s. k. utjord där i Vålsta by i närheten av gästgivargården där han kunde föda 2 å

3 kor. Genom att anskaffa gamla hus ställde man så i ordning bostad för honom och ett uthus för korna m. m. En prisvärd handling, som bevisar att man lärt sig sätta värde på honom fast han kommit dit som främling. Nog kunde han arbeta och bönderna i trakten ville ofta ha honom till hjälp, men han behövde ha någon vid sin sida som ledde arbetet och då skötte han sitt arbete som vilken annan som helst. Men i ett avseende blev han liksom tröttsam i längden för dem. Han talade jämt om Hedesunda och om möjligheten att komma dit. Inte så att han ville flytta hem igen, han ville än en gång besöka sin hembygd, än en gång se sina släktingar och vänner där. Om han fick se en bil rusa fram på landsvägen, så följde det vanliga utropet: »Se där kommer en bil, kanske han far förbi Hedesunda, om jag kunde få följa med». Men han var ju inte alls resfärdig och bilen försvann. Han hade nog andra planer också, att gå hela vägen förstod det var omöjligt, men han kunde ju med en roddbåt taga sig till Gävle menade han och där skulle han nog få tag i någon Hedesundabo att få åka med eller också kunde han ju gå. Det hade blivit en fix idé hos honom, sedan han lidit sitt livs skeppsbrott på gästgivargården, en vurm som inte släppte honom.

Det blev så vanligt att höra honom dag efter dag tala om sin längtan, att de till sist inte brydde sig om honom i det fallet. Det gick ju egentligen ingen nöd på honom. Deras son bodde hos dem och var ett kärleksfullt stöd i alla avseenden. De hade ju fått en bostad och därjämte litet jord och ett par kor. Det gick ju ingen nöd på dem. Men en vacker dag befanns Erik Sedvall vara försvunnen, man sökte förgäves överallt utan att finna honom. Så fick man veta att en båt nere vid fiskeläget också var borta. Saken var klar, han hade gjort allvar av sin dröm att fara till Hedesunda. Att söka efter honom på havet var

lönlöst med den ringa hjälpmedel man då hade. Efter en vecka kom han tillbaka gående efter landsvägen. Han var dödstrött och sjuk. Skorna var söndriga och han blödde ur sår på fötterna. Han berättade att han tagit båten för att ro till Gävle, kommen till Söderhamns skärgård blåste det upp en svår storm och han blev med sin båt uppkastad på ett skär, där några fiskare fann honom och hjälpte honom in till Söderhamn och därifrån hade han gått den 9 mil långa vägen hem till Rogsta. Efter en tid blev han frisk igen, men sedan talade han aldrig om någon resa till sin hembygd.

Så berättade grannkvinnan om Eriks äventyr, hon talade livfullt och dramatiskt och jag kände mig verkligt gripen av min gamle sockenbos levnadsöden. Då jag för därifrån fick jag närmare titta på gästgivargården, som låg alldeles intill. Den låg mycket vackert till på en kulle med utsikt vitt omkring. Den var byggd i herrgårdsstil med brutet tak och brutna gavlar. För längesen hade den oljemålats i glada färger, men nu var det nästan bara träet kvar. Ingen bodde där då, fönstren saknade gardiner och var delvis sönderslagna. Gården gjorde intryck av ett spökslott, som stod där och ruvade på gamla minnen. Här var det alltså som Erik och Anna fick sin livslycka tillspillogiven.

Något år senare, då jag var i Hudiksvall kunde jag inte låta bli att hälsa på i Rogsta, under hopp om att nu få träffa dem. Då jag kom in i stugan satt Erik Sedvall på en soffa och sonen Erik sysslade med något i spisen. Han berättade strax den stora händelsen, att mor Anna blivit död under natten och låg ännu kvar i sängen. Jag häpnade och visste inte riktigt om jag skulle vända om, men man bad mig sitta ned och jag satte mig tillsammans med Erik i sof-fan. Sedan jag beklagat sorgen försökte jag inleda ett samtal med honom, men det var icke lätt, han var mycket fåordig och det får man inte undra på i den

situationen. Det märktes snart, att han var slö till sinnet. Han satt och såg på mig oavlåtligt med sina klara ögon, med sina polisonger var han en vacker åldring. »Hon har varit snäll» sa han om sin döda hustru utan att visa någon sinnesrörelse. Annars sade han blott »ja» och »nej» som svar på mina frågor. Han var en bruten man, som lidit andligt skeppsbrott på gästgivaregården och kroppsligt i Söderhamns skärgård, men det vilade frid över hans ansikte.

Sen såg jag honom inte mer innan även han fick följa sin kära Anna. Sonen

lever ännu som gammal ungkarl i föräldrarnas gård. Har hälsat på honom en gång sen han blev ensam. Han hade så rent och snyggt inne i stugan, som trots någon kvinna kan ha det. Han bjöd på gott kaffe med dopp och var en god värd i all enkelhet.

Visst förtjänar han heder och tack för sin omtanke om sina föräldrar, som han levde för, och Erik Sedvalls grannar och vänner i Rogsta förtjänar också tack och heder för allt vad de gav vår sockenbo i förskingringen.

And. Hilding.

ÅTERFUNNA TAVLOR

Många äldre har frågat vad de målade stora poträtten hängande i Nordanbro salen i en där tidigare varande bostad tagit vägen, och vem de föreställde, i synnerhet släktingarna i Utomälven till dåvarnade slakten vilka då ägde Nordanbro.

Vad som framkommit finnes dessa målningar i Gävle Museums föråd med stort behov av renovering, föreställande Kyrkoherden i Hedesunda Johan Backmark 1712-1768 och hans andra hustru Margareta, född Blomberg 1721-1784.

En sentida kan fråga sig om dessa målningars öden och personer vilka är avbildade där, dock ej signerad av konstnären. Att de fanns i Nordanbro har sin förklaring av att de poträtterade ägde och frun bebodde detta ställe, vilket redogörs längre fram här. Hur och när de kom bort från Nordanbro är ej känt, men de innehades av dåvarande sekreteraren i Gästriklands Hemslöjdsförening Ebba Fick 1926 och fanns troligt utställda på Hemkulturella utställningen i Gävle detta år, med uppgift med henne som ägare. Gävle Museum inropade dessa på auktion 1937 efter nämnda Sigrid Fick och kom således då i Museets ägo.

Om dessa avbildade personer och något om Nordanbros ägare skall här i korthet redogöras något om.

Den avbildade Kyrkoherden Backmark föddes i Hälsingtuna och var prästson därifrån, blev Kyrkoherde i Hedesunda 1750 mot all förmodan då en medsökande präst Portuan ansågs självskriven för befattningen, men genom en liten förselse vände sig församlingen sig emot honom.

Om Backmark kan även omtalas att han 1758 anmäler för Konsistoriet hursom Överjägmästaren Rudbeck på Ön vid ett tillfälle då Backmark besökte honom "såsom sockenman i dess hus, hur han något i religionsmål discourerat blifit, serdeles om den H Nattvardens begående i Kyrkan. Öfverjägmästaren i Gudlösa ord utbrusit, öfverfallit Pastorn, ej allenast med hårda oqvädningsord, utan och med hårda slag i hufvudet och öfver tinningen att Kyrkoh. deraf dånat ned på golfvet och länge legat innan han kunde komma sig före." Det blev ransakan, men Rudbeck kunde av brist på bevis ej fällas.

Backmark" skall hafva varit en ganska foglig och ensällig man". 1768 köper han Nordanbro hemman om 4 öresland för 4.500 daler kopparmynt, men han fick ej så stor glädje av sitt köp för han avlider nämligen samma år. Genom testamente ärver hans hustru Margareta honom, och inga barn finnes i äktenskapet, vilket en del av hans släktingar senare uttrycker stort missnöje över.

Denna Margareta Backmark var ej så foglig som hennes man anges till och har i någon skrift benämnts som en Sigrid Storråda, vilket torde stämma vid genomläsning av hennes efterlämnade handlingar, och genom dem kan indentifieras bättre än sin make. Efter makens död fick hon med Konungens bifall dubbelt nådår kvarbo i prästgården och erhålla hans lön under denna tid. Sedan blev Nordanbro hennes bostad tillsammans med hennes syster Chtarina Apelgren, där de förde ett ståndsmässigt liv med ett flertal landbönder genom åren som brukare av jorden, med skyldighet för dem att hålla henne med häst, kusk och vagn samt kofoder. Hon betraktade sig som ståndsperson och fodrade genom detta aktning och vördnad samt uppassning av omgivningen, ve de barn vilka ej hälsade på henne.

Ständigt kiv med sina landbönder säljer hon Nordanbro till sin mans anatogist Överjägmästare Rudbecks son Olof Petter med det förnämliga avtalet att han skall erlægga köpesumman först efter hennes död, men förbehållen till henne är samma som på landböndernas kontrakt.

Förmodligen uppstod någon träta emellan dem varför han ej tillträder köpet. Efter något år bortskänker hon egendomen till Länsmannen i Hedesunda Carl Kilström vars efterkommande ägde Nordanbro till 1914.

Denna Margareta Backmark var en mycket förmögen kvinna och utlånade rätt stora summor till ett flertal personer mot säkerhet. Bland andra hade släkten Rudbeck på Ön, vilkens ekonomi synes ej vara den bästa, ett flertal guld och silverföremål pantsatta hos henne bl.a. förmodligen släktens brudkrona.

Hon upprättade ett noggrant skrivet testamente hur hennes förmögenhet skall fördelas efter sin död. I första punkten där säges bl.a.:

Till min begravning hvilken bör ske med all hederlighet och omsorg, skall utgå 2.000 Daler K.m. eller 111 Daler Specie, hvar af de i Socknen varande Ståndspersonerna och Allmogen skall undfågnas".

Detta måste vara en storstilad begravning då den angivna summan är hälften av hemmanet Nordanbros dåvarande värde. Endast det bästa bjöds av mat, dryck och kardus enligt bevarade räkningar. Hon förordnar även att den Kyrkoherde här i socknen som för rättar hennes jordfästning skall erhålla en hennes förgyllda silverbägare.

Dessa omtalade personers målade porträtt borde passa bättre renoverade, förslagsvis bekostade av Kyrkan, och av Museet deponerade att pryda en vägg i Hedesunda Kyrka eller dess församlingshus där foton av dessa tavlor finnes än i Museets föråd.

Stig Andersson

Hedesundakretsen.

Ur "Historik utgiven med anledning av Gefleortens Mejeri-
förenings 10-åriga tillvaro"

1933 - 1943

(Gävle 1943)

År 1885 byggdes av Karl Sörling i Brunn ett privat mejeri därstädes, vars verksamhet kom i gång året därpå. 15—20 leverantörer lämnade cirka 120 kannor mjölk om dagen. Fetthalten provades i glaströr. Största delen blev smör och ost, och med vasslan utfodrades egna svin. Grädden avskildes med separator och smöret kärnades i maskinkärna men ältades för hand. Smöret såldes i Malmö och Göteborg, och det som ej fann avsättning där avyttrades på torget i Gävle. Priset var kronor 1:75 och 1:80 pr kg. och betingade 10 % högre pris än bondsmör. Efter fyra år måste affären upphöra. Omkostnaderna voro nämligen för stora med hänsyn till rörelsens ringa omfattning.

Sedan Sala—Gysinge—Gävle järnväg kom till år 1900 gjordes ansatser till gemensam avyttring av mjölken i Gävle. Flera bönder gjorde upp med mjölkhandlare och hotell om leverans och konkurrerade med varandra ifråga om att hopsamla mjölk. Det visade sig snart, att producenternas intressen ej blevo i tillbörlig grad tillgodosedda. En rätt stor svårighet var, att dagligen kunna sända en bestämd kvantitet. Ibland fick man för mycket och måste behålla överskottet hemma, en annan gång blev det för litet, och man fick då besvär med att av någon granne försöka skaffa resten. Man började tröttna på allt trassel, och tanken på ett ordentligt andelsmejeri inställde sig hos en och annan, sedan man erfarit, att i den ena socknen efter den andra sådana mejerier startades med god framgång.

I Hedesunda togs initiativet härtill av hemmansägaren Lars Erik Larsson i Vall, som besökt mejerier i Sala, Heby och Ransta och därifrån fått gynnsamma uppgifter angående driften och dess lönsamhet. Men intresset för saken var mycket minimalt, och det befanns önskvärt, att någon sakkunnig organisator på mejerirörelsens område redde upp saken på ett allmänt jordbrukaremöte.

På eget initiativ tillkallade därför Larsson i Vall sedermera riksdagsmannen Joh. Aug. Ander i Heby, som välvilligt inställde sig i godtemplarlokalen i Brunn den 29 december 1911 och höll föredrag om andelsmejerier. Mötet var välbesökt och Ander, som i sin bygd lyckats särdeles väl med att organisera bönder i ett flertal framgångsrika företag, lyckades så övertyga de tacksamma Hedesunda-bönderna, att de vid mötets slut enhälligt uttalade sig för att en andelsförening borde bildas, och fogade härtill den slutsatsen, att en sådan hade goda möjligheter att lyckas samt att ett välskött mejeriföretag hade grundläggande betydelse även för organiserande av andra för jordbrukarna nyttiga föreningar. Mötet utsåg också byombud för hela socknen för att anskaffa teckningar.

Nästa möte hölls den 14 januari året därpå. Byombuden meddelade då, att 900 andelar à 10: — kronor, med en andel pr har odlad jord, tecknats, varav 3: — kronor skulle betalas kontant och återstoden med skuldförbindelse, att betalas tre månader efter från föreningens sida skedd uppsägning. Mötet beslöt att teckningarna skulle fortsätta tills man nått 1 000 andelar. Vid mötet valdes vidare interimsstyrelse, bestående av följande personer: kommunalnämndens ordf. And. Andersson i Brunn, Anders Lind, Ölbo, L. E. Larsson, Vall, Per Skoglund, Västbyggeby, och Markus Eriksson, Österbyggebo. Denna interimsstyrelse skulle uppgöra förslag till mejeribyggnad och kostnadsförslag härför samt driftskalkyl. Då ingen var kompetent för sådant, beslöt man tillkalla föreståndaren för Tärnsjö mejeri, Hans Persson, numera direktör för Gefleortens Mejeriförening, för att närvara vid ett sammanträde den 11 februari. Han ansåg, att driftskostnaderna vid ett mejeri med 4 000 à 5 000 kg. invägning pr dag skulle bli 11 800: — kronor pr år, beräkningen grundad på en driftskalkyl från Tärnsjö mejeri. I samråd med direktör Hans Persson hade Lars Erik Larsson i Vall och numera G. Vestblom i Ölbo beräknat kostnaderna för en mejeribyggnad med erforderliga utrymmen till 24 000: — kronor och nödiga inventarier till 12 000: — kronor.

Vid ett sammanträde, som hölls den 3 mars 1912 och som får anses som konstituerande, antogs stadgar, som bl. a. innehöll den anmärkningsvärda bestämmelsen, att mjölken skulle kostnadsfritt avhämtas genom föreningens försorg varje morgon vid medlemmarnas »mjölktrum», om mjölmängden där

uppgick till 200 kg. Övriga transporter skulle ej för mejeriet få överstiga 0,5 öre pr kg. Den överskjutande kostnaden skulle uttaxeras av medlemmarna vid årets slut. Bestämmelsen har senare annulerats, och här som vid de flesta mejerier gällde att varje leverantör i regel svarade för transporten. Vid detta möte beslöts också, att av stationsinspektoren A. Bylander inköpa mark för mejeriet till ett pris av 700:— kronor pr tunnland.

Den 17 mars valdes den första styrelsen, som kom att bestå av kommunalnämndens ordf. And. Andersson, Brunn, hemmansägare L. E. Larsson, Vall, Markus Eriksson, Österbyggebo, Per Skoglund, Västbyggeby, och And. Lind, Ålbo, med murare Gust. Vestblom och f. soldaten Carl Liv, Harv, som suppleanter.

Den 10 juni 1912 antog styrelsen som entreprenör för bygget fabrikör Per Gustafsson i Ålbo, vars anbud löd å 21 000:— kronor. Vid samma tillfälle valdes enhälligt som föreståndare för mejeriet mejerist Einar Lundqvist, som hade fina betyg och rekommendationer. Vid nästa sammanträde antog styrelsen anbud från firma Sten Erikssons Eftr. i Stockholm om leverans av nödiga mejerimaskiner och apparater till ett pris av 15 000:— kronor.

Den 9 januari 1913 började driften i det nya mejeriet. De första månaderna betalades mjölken med 9 öre pr kg., men detta pris steg så småningom tills det under kristiden år 1918 var uppe i 40 öre. Sedan sjönk det så småningom till 9 öre i början på 1930-talet.

Enligt protokollen hade Hedesunda mejeriförening år 1918 etablerat samarbete med Gefleortens mjölkförsäljningsförening, som tillkommit för att gemensamt med andra närliggande mejerier söka uppnå förmånligare priser och undvika konkurrens. Rätt stora svårigheter hade man att komma till rätta med mjölkgrossisterna i Gävle, som för att spränga samarbetet sökte uppgörelse med vart och ett mejeri särskilt. Till en del lyckades detta också, och protokollen vittna om en mängd trasel, som man hade att klara upp. Den 1 maj 1920 övertog mejeriföreståndaren E. Lundqvist chefskapet för ovannämnda förening, och Gustaf Lindkvist utsågs att förestå Hedesunda mejeri, vilken uppgift han ännu innehar. I styrelseberättelser för år 1921 hade styrelsen nöjet meddela medlemmarna, att föreningen var skuldfri.

Även om åtskilligt gnissel förekommit, kan man säga, att arbetet i och för mejeriet varit gott och i hög grad gagnat jordbrukarna. Men det nödvändiga samarbetet med andra mejerier, som hade sin försäljning i Gävle och närliggande konsumtionsorter, var ej lätt att åstadkomma. Allt mer blev det klart, att en fastare organisation måste skapas. Och då slutligen en sådan under namn av Gefleortens Mejeriförening trädde i verksamhet den 1 juli 1933, hade även Hedesunda mejeriförening överlåtitt sitt mejeri till denna och där ingått som medlem.

Anders Hilding.

JULMARKNAD

*Söndagen den 10 dec. kl. 13
i Kommunhuset*

Försäljning

"Mat i massor" och andra lotterier

Kaffeservering

Gåvor mottagas tacksamt!

Trettondag Jul, lördagen den 6 jan. kl. 14
i Folkets Hus

SKATTEBESVÄR 1930

Man skulle väl tro, att Sjungar-Pelle var så van att misslyckas med sitt grävande efter skatter, att han resignerat. Men sommaren 1930 var hans besvikelse sådan, att han måste få utlopp för sin förtrytelse. Han skren egenhändigt två stora plakat. Det ena satte han upp på Forslöws lagårdsvägg, som användes som affischtavla, det andra på spruthuset på torget i Brunn.

Lina Forslöv skrev av det ena:

En skatt som har legatt i Jorden Sedan år 1234 då kriget började i Gästrikland nu har jag grävit i Åsen 4 alnar jupt mitt för där Tahllins ock kände att där stod en kista, men blef ej lösspetad för det blef så mörkt natten den 3. dennes gropen stog öppen till den 11 eler d. 12. då blef kistan tagen Gropen igänskottad till den 23 Augusti då skottades Gropen upp igen men gropen var tom Kistan tagen jag var så ofärdig i mina ben att jag ej kunde skotta grus; Emil Vestlin körde grus åt Agust Strand Men alldrig kunde jag tro att det findes så Fräcka kyfvar i Brunnsby kistan var sirka 5 kvarter bred dto. 6. lång Missommar natten år 1930. då jag Fastade bad jag till Gud om han genom sin stora Nåd ville utvisa för mig Pungten der skatten ligger så vill jag sjänka 50. kr samt till Marija Ängström i Affrika 100. kr. hon som Prädikade här så välldigt för oss då hon var här; en ovanlig Sånggare dess maken kommer ej hit mera Så nu har jag ingga medel villket löfte jag då gaf Gud att Jag Skulle skjänka Dessa Evangelister ock menlösa Studderande Men Gud gifver mig nog På en annan Pplats i stället för den Stulna Skatten tecknar,
Per Persson Engvall.

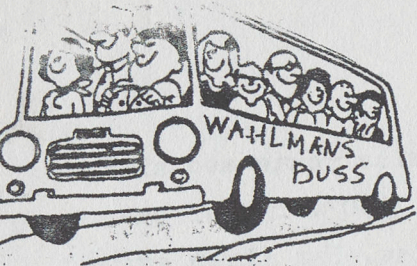
Anders Eriksson skrev av plakatet på spruthuset:

Aldrig kunde jag tro att det Findes så Fräcka tjiyvar i Brunnsby, att de skulle Stäla Kistan från mig som ej var lösspetad på någondera sidan i gropen.

Gropen i Åsen var 4 alnars Jup, kistan var sirka femkvarter bred 6 dito lång. Då jag gick i Åsen Midsommarnatten den 22 juni knäpte jag ihop mina Händer samt till bön ansigted mot Jorden och bad evinnerligen bön till Gud om han ville genom sin stora Nåd utvisa åt mig På den Punkt där skatten ligger, då öppnades i Jorden ett Jup för mig en meters tvärhuggen vägg, på den ändan mot Sörlings var det lodrätt hugget rätt ner, på andra sluttning mot det tvära jupet. På kanten af en ringlagd med Sten, en fot bred tvärt över, på stenringen var det 2 tums mossor rätt ner der kistan ståd. Då fastestunden var inne Då låg jag efter marken med ansiktet mot marken, Då gav jag Gud ett löfte uti Bönen att sjänka till medellösa studerande på Fjelstädska skolan i Uppsala 50 kronor, till Johanneslund Stockholm 50, 100 kronor till Maria Engström som Prädika för den tid hon var här, och en ovanlig Sånggåva.

Så nu har jag inga medel att fullkomna mina löften som jag gjorde denna midsommarnatt, om han ej gifver mig på något Annat Ställe, för om Gud gifver mig Helsans gåva näst kommande vecka Så reser jag till Arnön som ligger mellan Gäfvan och Södrasundet.

Men nu vill jag Säga eder ni som har Stulitt dels från mig men Större synd har ni gjort mot fattiga Evangelister som stal från dem Penningsumman som de skulle få af Skatten men det går för eder som det gick Sjänk Olle, Gud låter Jevulen taga förståndet från eder men ett samvetskval under Hela eder nådatid medan ni lefver på jorden.

HEDESUNDA HEMBYGDSFÖRENINGENS RESA

30/6 - 4/7 -90. GÖTEBORG och JYLLAND.

Dag 1: Avresetid: kl. 07.30 från brandstation. Med glatt humör börjar vår resa neröver. Vi kör över Sala och Örebro. I Finnerödja stannar vi för en god lunch i Finngården. Färden går vidare mot Lidköping. Vi gör ett besök på Rörstrands. Trollhättan blir nästa plats vi stannar till vid om tiden tillåter. Sedan mot Göteborg, där vi tar in på Hotell Portalen, äter en god middag och därefter ett besök på Liseberg.

Dag 2: Frukost. Vi kör nu mot Göteborgs hamn och färjan som tar oss över till Fredrikshamn. Efter en skön båtresa stiger vi i bussen för färd upp till Skagen. Vi besöker Grepens platsen, där västan- och östanhav möts. Vi kan åka med Sandormen ut till yttersta udden. Det är en upplevelse att se vågorna mötas. Konstmuseet kan besökas. Sedan färdas vi ner mot Ålborg, där vi ska bo på en äkta dansk kro. God mat och sköna bäddar.

Dag 3: Frukost. I dag styr vi ut över eller under Limfjorden och vidare mot ön Moss. Vi besöker där Jespershus, en fantastisk blomsterparkanläggning. Tillbakafärden går genom några gamla danska städer, där vi får tillfälle att shoppa, om så önskas. Åter till kroen för middag och trevlig samvaro.

Dag 4: Frukost. Dagen börjar med färd upp till Fredrikshamn, där vi stannar en stund innan färjan bordas. När vi kommer till Göteborg igen gör vi en rundtur i staden innan vi installerar oss på hotellet. Middag och sedan kanske ett besök på Lisebergsteatern för de som önskar.

Dag 5: Frukost som vanligt. Därefter kör vi till Borås, där vi stannar två timmar, så ni kan handla på något av deras stora postorderföretag. Nu börjar hemfärden. Vi kör över Hjo och vi kan stanna till vid något fiskeläger om någon vill köpa sig en nyrökt fisk. Måltid i Askersund, sedan raka spåret hem till Hedesunda med glada minnen i bagaget.

ANMÄLAN till Birgit Kvist, tel. 0291/10421 efter den 15/1 1990.

Pris per pers.: 2.500.

Ingår: Bussresa med 4 nätter i d.-rum,
4 frukost
2 lunch
4 middag
färja.

VÄLKOMNA MED PÅ RESAN!

